

()

«

»

عملیاتی کردن بودجه مستلزم فراهم کردن برنامه زمانی مشخص، تنظیم چارچوب قانونی، استفاده از اطلاعات و شاخص‌های معتبر، ایجاد سیستم حسابداری قیمت تمام شده، ایجاد سیستم اطلاعات مدیریتی، پیش‌بینی انعطاف‌پذیری ساختار سازمانی و آموزش‌های فنی می‌باشد. بخش اعظم این الزامات در چارچوب اطلاعات لایحه بودجه سال ۱۳۸۵ قابل نقد و بررسی نیست. تنها معیاری که بتوان آن را نمادی از عملیاتی کردن بودجه در لایحه بودجه سال ۱۳۸۵ قلمداد کرد، گنجانیدن شاخص‌های «واحد»، «مقدار» و «هزینه واحد» است که دارای اشکالات متعددی است. از جمله این‌که شاخص‌ها دارای تعاریف مشخصی نیستند و معیار برآورد قیمت آن‌ها نیز مشخص نیست.

استقرار موفقیت‌آمیز بودجه‌ریزی عملیاتی قبل از هر چیز مستلزم وجود مهارت‌ها و ظرفیت مدیریتی و سازمانی و داشتن یک متولی قدرتمند است. در طراحی فرایند اصلاحات باید از «رویکرد انفجاری» که دارای پیامدهای غیرقابل پیش‌بینی مالی است پرهیز کرد و در اجرا نیز به جای تلاش برای اجرای سراسری، روش مرحله‌ای و سلسله‌وار اتخاذ کرد. اصلاحات بودجه‌ای تحت هر عنوانی مستلزم اختیار عمل مدیران است و اعطای آزادی اختیار به مدیران بدون زمینه‌سازی قانونی و مدیریتی فسادآور خواهد بود.

موفقیت‌گذار از نظام بودجه‌ای موجود به نظام بودجه‌ای عملیاتی که یک تحول زیربنایی و نهادی است

مستلزم ارائه پاسخ‌های مطمئن به پرسش‌های ذیل است:

- آیا کارگزاران گذار به خوبی شناسایی شده‌اند؟
- تیم اصلاح‌گران به چه میزان اقتدار و ثبات دارند؟
- آیا زمینه و نقطه شروع مناسب برای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی برای تغییر نظام بودجه‌ریزی وجود دارد؟
- آیا وضعیت مالی دولت به آن حد از ثبات رسیده است که استقرار بودجه‌ریزی عملیاتی به جای ائتلاف انرژی منجر به موفقیت شود؟

• آیا تیم اصلاح به لحاظ موقعیت شغلی و جایگاه سیاسی از ثبات برخوردارند؟

• آیا دولت در کوتاه‌مدت قادر به تحمل هزینه‌های اولیه استقرار بودجه‌ریزی عملیاتی خواهد بود؟

• آیا محیط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی انگیزه‌های لازم را برای ادامه اصلاحات به وجود می‌آورد؟

• سطح قابلیت‌های مدیریتی بخش دولتی برای اجرای اصلاحات به چه میزان است؟

• آیا چارچوب قانونی کنونی برای پیشبرد اصلاحات مناسب است یا آن هم باید دستخوش تغییر شود؟

• مصرف‌کنندگان (خدمات دولتی) به چه میزان قدرت و امکان درخواست عملکرد بهتر از دستگاه‌های دولتی را دارا هستند؟ (مثلاً از طریق انجمن‌های محلی، منطقه‌ای و ملی).

۴. با توجه به سهم ۳۳ درصدی سه دستگاه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و وزارت آموزش و پرورش در اعتبارات هزینه‌ای، عملیاتی کردن بودجه دستگاه‌های مزبور در مرحله اول می‌تواند به کارآمدی کل هزینه‌ها کمک کند.

در راستای اجرای ماده (۱۳۸) قانون برنامه چهارم توسعه کمیته‌ای تحت عنوان «کمیته راهبردی بودجه‌ریزی عملیاتی» به منظور بررسی و طراحی الگوی مناسب برای اصلاح ساختار بودجه، تعیین مشخصات و نحوه اجرای بودجه‌ریزی عملیاتی، ارائه رهنمودهای لازم به دستگاه‌های اجرائی و سازمان‌ها، ارائه گزارش‌های ادواری به مجلس شورای اسلامی تشکیل شود.

• اعضای کمیته عبارتند از:

الف) رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به عنوان رئیس کمیته

ب) دو نفر از اعضای کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به انتخاب کمیسیون

ج) وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون کل

د) رئیس دیوان محاسبات

• وظایف کمیته عبارتند از:

الف) احصا و تطبیق فعالیت‌های دستگاه‌های منتخب (وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی) و ارائه پیشنهادهای لازم به شورای عالی اداری جهت اصلاح آن‌ها

ب) فراهم نمودن زمینه‌های استقرار سیستم جامع قیمت تمام شده فعالیت‌ها در دستگاه‌های منتخب

ج) بررسی الزامات مدیریتی بودجه‌ریزی عملیاتی و ارائه پیشنهاد تغییرات احتمالی در قوانین و مقررات استخدامی، مالی و محاسباتی دستگاه‌ها حسب مورد در راستای اعطای اختیارات لازم اداری، مالی، پرسنلی و مدیریتی به مدیران

د) فراهم کردن زمینه‌های ایجاد سیستم جامع اطلاعات شاخص‌های عملکردی در دستگاه‌ها

هـ) تشکیل کمیته اجرائی شامل کارشناسان از دستگاه‌های اجرائی مرتبط، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات، صاحب‌نظران مستقل و انتشار نتایج بررسی‌های این کمیته از طریق نشریه هفته‌نامه «برنامه»

و) ارائه گزارش عملکرد کمیته تا قبل از تدوین بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۶ به رئیس جمهور محترم به منظور درج نتایج حاصله جهت تحقق اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی و تعیین تکالیف دستگاه‌ها در بخشنامه بودجه

• آیین‌نامه اجرائی تشکیل کمیته‌های راهبردی و اجرائی با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

• سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی موظف است ضمن ارائه گزارش عملکرد این تبصره هر ۳ ماه یکبار به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات، بودجه دستگاه‌های منتخب را در لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ براساس پیشنهادهای کمیته راهبردی تقدیم مجلس کند.